



Вищий навчальний заклад  
**«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**  
Факультет економіки та інформаційних технологій  
Кафедра фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Декан факультету економіки та  
інформаційних технологій



Ю.М. Неговська

**РОБОЧА ПРОГРАМА**

**ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ**

(назва навчальної дисципліни)

<b>підготовки</b>	<u>перший (бакалаврський)</u> (назва рівня вищої освіти)
<b>галузі знань</b>	<u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва галузі знань)
<b>Спеціальності</b>	<u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u> (код і найменування спеціальності)
<b>освітньо-професійної програми</b>	<u>«Фінанси, банківська справа та страхування»</u> (найменування освітньої програми)
<b>тип дисципліни</b>	<u>обов'язкова дисципліна загальної підготовки</u>

**ПОГОДЖЕНО:**

Гарант освітньої програми



(підпис)

О.М. Антонова  
(прізвище, ініціали)

**РЕКОМЕНДОВАНО:**

Кафедрою фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін  
протокол № 1 від «28» серпня 2020 року

Завідувача кафедри



(підпис)

Т.М. Сугак  
(прізвище, ініціали)

**Розробники:**

**Костюк Валентин Романович**, кандидат економічних наук, доцент.

# 1. Опис навчальної дисципліни

**Мова навчання:** українська

**Статус дисципліни:** обов'язкова дисципліна загальної підготовки

**Передумови вивчення навчальної дисципліни:** обов'язково прослухавши певну кількість базових навчальних дисциплін гуманітарного циклу, а також навчальні дисципліни «Економічна теорія», «Політична економія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка» загальнооекономічної підготовки сучасних фахівців.

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни «*Історія економіки та економічної думки*» є отримання здобувач вищої освіти необхідних знань на лекційних заняттях та виконуючи практичні завдання. Найбільш складні питання виносяться на розгляд і обговорення під час практичних занять.

**Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.** На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин 5 кредитів ECTS

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Метою** вивчення дисципліни є формування системи знань про основні етапи і напрями розвитку господарства та економічну думку світової цивілізації, передумови та закономірності еволюції світової економічної науки, економічні концепції головних шкіл і напрямів економічної думки для розуміння генезису та закономірностей функціонування економічних систем.

Основними **завданнями** дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення та світогляду, забезпечення засвоєння ними знань і методів історичного аналізу економічних процесів, ґрунтується на методологічних засадах цивілізаційної парадигми розвитку суспільства.

## 3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «*Історія економіки та економічної думки*» забезпечує набуття здобувачами освіти таких **компетентностей**:

### Загальні компетентності (ЗК):

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

### Спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

### Програмні результати навчання (ПР)

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

#### 4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма					заочна форма						
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
		л	сем.	пз	л		с.р	л	сем.	пз	л	с.р
<b>Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії</b>												
<i>Тема 1.</i> Предмет і метод ІЕЕД	<b>10</b>	4	-			6	<b>10</b>	1	-	-	-	9
<i>Тема 2</i> Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	<b>10</b>	4	2			4	<b>10</b>	1	-	-	-	9
<i>Тема 3.</i> Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій	<b>12</b>	4	2			6	<b>12</b>	1	-	-	-	11
<i>Тема 4.</i> Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя	<b>14</b>	4	2			8	<b>14</b>	1	-	-	-	13
<i>Тема 5.</i> Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації	<b>14</b>	4	2			8	<b>14</b>	1	-	-	-	13
<i>Тема 6.</i> Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша пол. XIX ст.)	<b>14</b>	4	2			8	<b>14</b>	1	-	-	-	13
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>	<b>74</b>	<b>24</b>	<b>10</b>	-	-	<b>40</b>	<b>74</b>	<b>6</b>	-	-	-	<b>68</b>
<b>Змістовий модуль 2. Розвиток ринкової економіки та економічної науки у XIX – на початку XXI ст.</b>												
<i>Тема 7.</i> Ринкове господарство країн в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)	<b>10</b>	4	2			4	<b>10</b>	1	-			9
<i>Тема 8.</i> Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (XIX-початок XX ст.)	<b>10</b>	4	2			4	<b>10</b>	1	-			9
<i>Тема 9.</i> Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	<b>14</b>	4	2			8	<b>14</b>	1	1			11
<i>Тема 10.</i> Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)	<b>14</b>	6	2			6	<b>14</b>	2	1			11
<i>Тема 11.</i> Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.)	<b>14</b>	6	2			6	<b>14</b>	2	1			12
<i>Тема 12.</i> Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	<b>14</b>	4	-			10	<b>14</b>	1	1			12
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>	<b>76</b>	<b>28</b>	<b>10</b>	-	-	<b>38</b>	<b>76</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	-	-	<b>64</b>
<b>Усього годин</b>	<b>150</b>	<b>52</b>	<b>20</b>	-	-	<b>78</b>	<b>150</b>	<b>14</b>	<b>4</b>	-	-	<b>132</b>

## **5. Зміст програми навчальної дисципліни**

### **Змістовий модуль 1.**

#### **Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії**

##### **Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки**

*Мета, завдання та функції дисципліни. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами.* ІЕЕД як хронологічний опис розвитку світової економіки та економічної думки. Мета та завдання курсу, його суспільна, навчальна та практична функції. Актуальність вивчення ІЕЕД для підготовки сучасних фахівців.

*Предмет та методологія дисципліни ІЕЕД.* ІЕЕД як нероздільне дослідження економічного розвитку світової економіки та еволюції систем економічних поглядів. Визначення теоретичної основи ІЕЕД. Джерела та історіографія курсу. Методологія дослідження курсу. Універсальні та спеціальні методи, що застосовуються для пізнання предмету ІЕЕД.

*Критерії періодизації дисципліни.* Основні підходи та критерії до періодизації курсу. Загально визнані періоди розвитку ІЕЕД.

##### **Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій**

*Основні риси господарства первісної доби.* Загальна характеристика первісного господарства та основні етапи його розвитку. Виникнення землеробства, скотарства, зародження ремесла. Перший поділ праці та перехід від привласнюючого господарства до відтворюючого. Громада як головна господарська форма первісної доби. Розпад первісної господарської системи: основні причини занепаду та загибелі. Зародження рабовласництва.

*Господарство первісних племен на території України.* Трипільська культура. Господарства скіфів. Економічний лад грецьких і римських колоній у Північному Причорномор'ї. Перші протодержавні утворення. Економічний розвиток східнослов'янських племен та його особливості. Сільська община.

##### **Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій**

*Рабовласництво як господарська форма періоду формування світових цивілізацій.* Фази еволюції та варіації розвитку рабовласництва (східне та античне рабство). Галузева структура економіки, основні форми організації виробництва в сільському господарстві та ремісництві, економічні функції держави. Господарсько-технічні досягнення давньосхідних та античних держав. Внутрішня та зовнішня торгівля. Генеза грошей, кредиту та податків. Причини занепаду та загибелі рабовласницької системи. Зародження протофеодальних відносин (система колонату).

*Особливості розвитку економічної думки в період рабовласництва.* Економічні вчення Стародавнього Сходу, загальна характеристика. Стародавній Єгипет: «Повчання гераклеопольського царя своєму синові Мерікара», «Пророчення Іпусера». Вавілонія: Закони царя Хаммурапі. Стародавня Індія: «Артхашастра». Стародавній Китай: економічні погляди Конфуція, конфуціанство; легізм; економічні погляди Мо Ді (Мо-цзи), моїзм; даосизм; трактат «Гуань-цзи». Особливості економічної думки античного світу. Економічна думка Стародавньої Греції: Ксенофонт, Платон, Аристотель. Економічні вчення Стародавнього Риму: Катон, Варрон, Гракхи, Колумелла.

##### **Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя**

*Становлення та розвиток феодальної системи господарювання.* Розвиток феодального господарства. Генезис феодалізму. Форми феодального землеволодіння (алод, бенефіцій, феодал). Основні риси феодального господарства. Галузева структура, основні господарські форми (феодальне та селянське господарство, ремісничий цех, торгова

гільдія).

Феодалне місто, його виникнення та економічна роль. Галузева структура середньовічного ремесла, значення його цехової організації. Переростання ремесла у дрібнотоварне виробництво. Внутрішня та зовнішня торгівля. Гроші, роль міста у становленні ринку.

Передумови великих географічних відкриттів (ВГВ). Наукові та технічні досягнення. Криза левантійської торгівлі.

Найважливіші географічні відкриття кінця XV-XVII століття.

Економічні наслідки Великих географічних відкриттів. Створення колоніальної системи. Становлення світового ринку, зміни в напрямках торгівельних зв'язків. «Революція цін», її причини та наслідки. Криза натуральної системи господарювання як початок становлення ринкового господарства.

*Економічна думка Західної Європи в період раннього та пізнього феодалізму.* Загальна характеристика економічної думки Середньовіччя. Економічні погляди раннього Середньовіччя: Августин Блаженний. Економічна думка пізнього Середньовіччя: Фома Аквінський, його вчення про справедливу ціну, торговий прибуток, лихварський відсоток.

## **Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації**

*Меркантилізм як основа економічної політики держави в період становлення ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації.* Загальні теоретико-методологічні засади меркантилізму. Ранній (монетарний) меркантилізм – політика активного грошового балансу: В. Стаффорд, Г. Скарuffі. Пізній (мануфактурний) меркантилізм – політика активного торгового балансу: Т. Мен, Ж. Кольбер, А. Монкрет'єн. Протекціонізм.

*Первісне накопичення капіталу та розвиток мануфактурного виробництва в Європі.* Первісне накопичення капіталу, його джерела, методи та особливості у провідних країнах світу: Англії, Нідерландах, Франції, Німеччині.

Становлення та розвиток мануфактурного виробництва в Європі. Мануфактура та її типи. Галузева та територіальна структура економіки провідних країн. Буржуазні революції в Європі, їх економічні та фінансові програми.

Фінанси та грошовий обіг, кредит. Форми організації торгівлі. Становлення буржуазних відносин в аграрному секторі. «Прусський» та «американський» шляхи розвитку капіталізму в сільському господарстві.

*Мануфактурний період в Україні.* Зародження мануфактурного виробництва. Зрушення у внутрішній торгівлі. Формування українського національного ринку. Внутрішня і зовнішня торгівля.

Колонізація Запоріжжя і Причорноморських степів. Подальший розвиток мануфактурної промисловості. Вотчина, посесійна та орендна мануфактури. Об'єднання фінансової системи Лівобережної України з фінансовою системою Росії.

## **Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.)**

*Епоха переходу до індустріального суспільства (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.).* Передумови промислової революції. Промисловий переворот в Англії, його джерела, напрямки та соціально-економічні наслідки. Особливості промислового перевороту у Франції, Німеччині та США. Роль промислового перевороту в розвитку продуктивних сил.

Міжнародний поділ праці. Англія – світовий економічний лідер. Боротьба за фритредерство та прибутковий податок в Англії. Відставання у рівні економічного розвитку континентальної Європи. Протекціонізм та система реальних податків. Зростання еміграційних процесів з країн Західної Європи та їх причини. Економічний розвиток США.

*Виникнення та еволюція класичної школи політичної економії (КШПЕ).* Загальна характеристика КШПЕ: предмет і метод дослідження та періодизація. Перший етап розвитку КШПЕ: економічні концепції В. Петті, П. Буагільбера. Економічна школа

фізіократів: Ф. Кене. А. Тюрго. Другий етап розвитку КШПЕ: економічне вчення А. Сміта. Третій етап розвитку КШПЕ: економічне вчення Д. Рікардо, Т. Мальтуса, Ж.Б. Сея. Четвертий етап КШПЕ: Дж. Ст. Мілль.

*Загальна характеристика альтернативного КШПЕ напрямку політичної економії. Економічний романтизм (дрібнобуржуазний напрямок політичної економії). Предмет економічної науки, її завдання. Економічні погляди С. Сімонді, П. Ж. Прудона. Характерні риси утопічної думки XIX ст. Спільні риси і розбіжності економічних вчень західноєвропейських соціалістів-утопістів: А. Сен-Сімона, Ш. Фур'є, Р. Оуена. Економічні ідеї соціалістів-рікардианців: Т. Томпсона, Дж. Грея, Дж. Брея, Т. Годскіна.*

## **Змістовий модуль 2.**

### **Розвиток ринкової економіки та економічної думки у XIX – на початку XXI ст.**

#### **Тема 7. Ринкове господарство країн в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)**

*Господарство провідних країн світу в другій половині XIX – початку XX ст. Прогрес науки, техніки і технології виробництва в другій половині XIX – на початку XX ст. Технічна революція та її наслідки. Структурні зміни в економіці провідних країн світу протягом останньої третини XIX – на початку XX ст. Англія: «колоніальний» імперіалізм. Німеччина: юнкерсько-буржуазний імперіалізм. Франція: лихварський імперіалізм. США: «хижацький» монополізм. Японія: військово-феодалний монополізм. Монополістичні об'єднання, їх основні форми.*

Економічні причини Першої світової війни.

*Марксистська економічна теорія. Загальна характеристика вчення К. Маркса.*

*Німецька альтернативна школа політекономії. Історична школа: предмет, метод та основні етапи розвитку.*

*«Маржинальна революція». Загальна характеристика маржиналізму: предмет, метод дослідження, періодизація. Економічні погляди представників першого суб'єктивного етапу маржинальної революції: австрійська школа; математична школа; лозаннська школа; шведська школа. Другий неокласичний етап маржинальної революції: кембриджська та американська школи.*

#### **Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (XIX – початок XX ст.)**

*Особливості розвитку господарства України. Скасування кріпацтва в Західній Україні, його законодавче оформлення. Сільське господарство й аграрні відносини на західно-українських землях.*

Основні положення селянської реформи 1861 року в Росії та особливості її реалізації в Східній Україні.

Промисловість Східної та Західної України. Традиційні та нові галузі промисловості. Особливості промислового (технічного) перевороту. Нові промислові центри та райони. Іноземний капітал у промисловості й транспорті.

Фінанси і кредит. Банківсько-кредитна система. Біржі і акціонерні товариства.

Зростання протиріч в аграрному секторі України на рубежі двох століть. Столипінська аграрна реформа та її здійснення в Україні.

Індустріалізація в Україні. Концентрація промисловості й зростання монополістичних об'єднань.

*Економічна думка в Україні у XIX – на початку XX ст. Розвиток класичної школи політичної економії в Україні. Економічні погляди І.Вернадського. Поширення і розвиток маржиналізму. Київська психологічна школа: М. Бунге, Д. Піхно, О. Білімовіч. Математична школа маржиналізму: Р. Орженцький, Є. Слуцький. Наукова спадщина М. Туган-Барановського, її значення для розвитку вітчизняної і світової економічної теорії.*

#### **Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного**

## **розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)**

*Економічна ситуація в світі після Першої світової війни.* Економічні наслідки Першої світової війни для США, Англії, Франції, Німеччини та їх роль у повоєнному розвитку європейських країн. Плани Ч. Дауеса та О. Юнга, їх суть і мета.

*Становлення різних систем регульованого капіталізму.* Світова економічна криза 1929-1933 рр. XX ст. Причини виникнення, особливості протікання та шляхи виходу зі світової економічної кризи у провідних країнах світу. Початок державного регулювання економіки.

Становище провідних країн світу у світовому господарстві на передодні Другої світової війни. Економічні причини війни.

*Особливості розвитку економічної теорії післякризового періоду.* Різноманіття підходів до розв'язання наслідків кризи світової економіки.

*«Старий» американський інституціоналізм.* Соціально-економічні причини виникнення в США. Предмет дослідження класичного інституціоналізму та його основні напрямки: соціально-психологічний, правовий та кон'юнктурно-статистичний. Т. Веблен. Дж. Коммонс. У. Мітчелл.

*Кейнсіанство.* Історичні умови виникнення кейнсіанства. Кейнсіанська революція. Предмет та методологія дослідження. Вирішальна роль макроекономіки. Теоретична система Дж. М. Кейнса. Макроекономічний аналіз. Загальна рівновага та причини порушення рівноваги капіталістичної економіки. «Основний психологічний закон». Концепція ефективного попиту. Функції споживання і заощадження, гранична схильність до заощадження і інвестицій. Теорія мультиплікатора. Економічна програма Дж. М. Кейнса. Необхідність державного регулювання економіки. Основні важелі державного впливу на економіку: грошова політика, бюджетна політика, перерозподіл доходів, політика повної зайнятості.

*Неолібералізм як своєрідна реакція на етатизм в економіці.* Історія виникнення, загальна характеристика та різноманіття теоретичних шкіл. Лондонська школа неолібералізму. Теоретичні концепції Фрайбурзької школи ордолібералізму. Чиказька школа монетаризму. Особливості економічних поглядів кельнської школи. Французька (паризька) школа неолібералізму: дирижизм. Досвід застосування рекомендацій неолібералів в економіці різних країн.

## **Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)**

*Структурні зміни в економіці країн-учасниць Другої світової війни.* Економічні наслідки війни для світової економіки. План Маршалла. Науково-технічна революція. Зрушення в галузевій структурі провідних капіталістичних країн під впливом науково-технічної революції. Економічна могутність США у повоєнному світі. Причини зниження темпів зростання в 50-60-ті рр. Перетворення Японії в одну з провідних індустріальних країн світу. Наслідки американської окупації. Аграрна реформа і стан сільського господарства. Фактори японського «економічного дива». Шлях Німеччини до економічного лідерства в Європі. Розвиток економіки Франції після Другої світової війни. Часткова націоналізація та її характер. Вплив розпаду колоніальної системи на французьку економіку. Особливості розвитку британської економіки в повоєнний період. Посилення державного регулювання. Характер і мета повоєнної націоналізації окремих галузей народного господарства. Крах колоніальної системи Британської імперії. Поглиблення криз в 70-80-ті рр. та їхні причини.

*Загальна характеристика економіки країн, що розвиваються.* Основні групи країн, що розвиваються. Соціально-економічні проблеми країн, що розвиваються: подолання відсталості, зростаючий зовнішній борг, залежність у сфері НТП, голод, хвороби, екологічні негаразди. *Інтеграційні процеси в світовій економіці.* "Спільний ринок" як форма економічної інтеграції. Основні етапи еволюції Європейського Союзу. Транснаціональні корпорації.



## **Тема 11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)**

*Динаміка та структурні зміни світового господарського розвитку кінця ХХ – початку ХХІ ст.* Глобалізаційні процеси в світовій економіці та їх наслідки. Тенденції до інтегрування та «розбігання» країн. Інформаційно-технологічна революція: зміст, особливості та значення. Роль та значення окремих країн і регіонів у світовій економіці. Три світових центра капіталізму: США, Західна Європа та Японія у світовій економіці. Загальна характеристика економіки перехідних суспільств. Світова економічна криза 2008 р. та особливості виходу з неї країн Західної Європи і США.

Еволюція ринкової економічної теорії на сучасному етапі. Розвиток економічної теорії в країнах Центральної та Східної Європи. Новий етап розвитку неокласичної економічної доктрини. Сучасна монетарна теорія. Опозиція неокласиці: неоавстрійська школа та нова інституціональна теорія. Теорії трансформації економіки і суспільства. Сучасна криза економічної теорії марксизму. Західні теорії економіки країн, що розвиваються. Формування і розвиток самостійної економічної теорії країн, що розвиваються. ХХІ століття – доба нової економіки. Економіка знань як альтернативна модель створення суспільства загального добробуту.

## **Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці**

*«Великий економічний експеримент» в Україні.* Політика «воєнного комунізму» та специфіка її здійснення в Україні. Занепад господарства. Нова економічна політика (НЕП) і відбудова господарства України в 20-х рр. Згорання НЕПу та формування сталінської командно-адміністративної системи управління. Директивний характер народногосподарського планування. Сталінська індустріалізація та її реальні результати. Характеристика промислового розвитку і будівництва в Україні в роки довоєнних п'ятирічок (1928-1941 р.). «Соціальна» колективізація та її вплив на стан сільського господарства. Голодомор 1932-1933 р. в Україні та його наслідки. Негативний вплив світової економічної кризи на економіку Західної України. Стан сільського господарства та колонізаторська політика Польщі, Чехословаччини та Румунії на західноукраїнських землях. Кооперативний рух.

*Економіка України та повоєнна відбудова.* Втрати господарства і населення України в роки Другої світової війни. Відбудова народного господарства. Голод 1946-1947 р. Грошова реформа 1947 р. Колективізація та індустріалізація на західноукраїнських землях. Новобудови України.

*Господарський розвиток України в 50-80-ті р. ХХ ст.* Економіка України в умовах кризи радянської тоталітарної системи і спроб її модернізації. Реформаторська діяльність Хрущова М.С. Раднаргоспи. Структурні зрушення в народному господарстві. Загострення соціально-економічної ситуації у першій половині 60-х рр. Господарська реформа 1965 р. та її обґрунтування в працях українських економістів. Диспропорційний розвиток радянської економіки, її витратний характер. Посилення застійних явищ в соціально-економічному житті країни у 70-х – першій половині 80-х рр. Спроби реформування господарської системи в другій половині 80-х рр. та їхня невдача.

*Особливості розвитку радянської економічної теорії.* Загальна характеристика радянської економічної думки та етапи її розвитку. Внесок українських економістів в розвиток економічної теорії.

### **6. Теми лекцій**

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Предмет і метод історії економіки та економічної думки	4	1
2	Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі	4	1

	ранніх цивілізацій		
3	Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій	4	1
4	Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя	4	1
5	Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації	4	1
6	Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.)	4	1
7	Ринкове господарство країн в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)	4	1
8	Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (XIX – початок XX ст.)	4	1
9	Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	4	1
10	Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)	6	2
11	Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.)	6	2
12	Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	4	1
<b>Усього годин</b>		<b>52</b>	<b>14</b>

## 7. Теми семінарських занять

Назва теми	Перелік опрацьованих питань	Питання для дискусії
<b>Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії</b>		
Тема 1. Предмет і метод ІЕЕД	1. Функції і основні методи вивчення ІЕЕД	1. Взаємозв'язок ІЕЕД з іншими дисциплінами
Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	1. Основні риси та етапи господарської еволюції первісного суспільства. 2. Основні чинники переходу від привласнюючого до відтворюючого господарства в період первісної доби	1. Чи згодні ви з думкою, що первісна економіка була золотою добою людства?
Тема 3. Особливості господарського розвитку економічної думки періоду формування світових цивілізацій	1. Особливості господарства країн Стародавнього Сходу та античних країн. 2. Економічні погляди представників рабовласницьких держав Стародавньої Азії. 3. Економічна думка мислителів Стародавньої Греції та Стародавнього Риму	1. Яким чином розв'язувалися натурально-господарські проблеми у найдавніших пам'ятках економічної думки?
Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя	1. Основні риси та періодизація феодального господарства у країнах Західної Європи. 2. Цеховий лад середньовічного ремесла та характер європейської торгівлі. 3. Економічні погляди Августина Блаженного і Фоми Аквінського	1. Чому економічну думку Середньовіччя називають «наукою у монастирі»? 2. Які основні зрушення в розвитку продуктивних сил призвели до розкладу феодалізму в країнах Західної Європи?
Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах	1. Порівняльна характеристика раннього та пізнього меркантилізму. 2. Порівняльна характеристика процесу	1. Чому саме Англія вважається класичною країною первісного

Європейської цивілізації	первісного нагромадження капіталу в Англії та Нідерландах. 3. Особливості становлення та розвитку мануфактурного виробництва у країнах Європи та України	накопичення капіталу?
Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.)	1. Особливості та соціально-економічні наслідки процесу індустріалізації в провідних країнах світу. 2. Економічні погляди В. Петті, П. Буагільбера та Ф. Кене. 3. Економічні вчення А. Сміта та Д. Рікардо. 4. Загальна характеристика альтернативного напрямку КШПЕ	1. Чому передумови промислового перевороту у Франції та інших країнах виникли пізніше, ніж у Англії? 2. Поясніть виникнення терміну "промислова революція". 3. Чому у А. Сміта налічують декілька теорій вартості, а у Д. Рікардо – одну?
<b>Змістовий модуль 2. Розвиток ринкової економіки та економічної думки у XIX – на початку XXI ст.</b>		
Тема 7. Ринкове господарство країн в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)	1. Технічна революція та її наслідки 2. Розвиток монополістичного капіталізму в провідних країнах світу. 3. Причини виникнення і особливості економічної теорії К. Маркса. 4. Німецька історична школа політичної економії в Німеччині. 5. Роль різних шкіл маржиналізму та їх лідерів у формуванні неокласичного напрямку економічної теорії	1. Як і чому Англія втратила промислову гегемонію в кінці XIX ст.? 2. Як можна пояснити економічне відставання Франції в кінці XIX ст.?
Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрями економічної думки в Україні (XIX – початок XX ст.)	1. Аграрні реформи середини XIX ст. 2. Соціально-економічний розвиток України на рубежі XIX-XX століть. 3. Особливості проведення Столипінської аграрної реформи в Україні. 4. Розвиток ідей класичної школи політекономії в роботах українських економістів. 5. Поширення і розвиток маржиналізму в Україні	1. Оцінка особливостей промислового розвитку східного та західного регіонів України на межі XIX-XX ст., визначення причин, що їх зумовили
Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.).	1. Економічні наслідки Першої світової війни, їх вплив на економіку індустріально розвинутих країн Заходу. 2. Теоретична система та економічна програма Дж.М.Кейнса. 3. Неолібералізм: загальна характеристика та різноманіття теоретичних шкіл.	1. Визначте моделі виходу з «Великої депресії» для США та Німеччини. 2. Чи можна вважати політику «Нового курсу» Ф. Рузвельта американським варіантом регульованого капіталізму? 3. Розкрийте зміст «кейнсіанської революції» в економічній теорії. Чому вона стала утворюючим фактором нового напрямку в економічній науці?

Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина ХХ ст.)	1. Економічні наслідки Другої світової війни. Значення плану Маршалла для відбудови європейської економіки. 2. Основні причини, сутність та наслідки світових інтеграційних процесів. Економічні наслідки науково-технічної революції	1. Чи можна вважати «економічне диво» Німеччини результатом становлення соціально орієнтованої ринкової економіки? Проаналізуйте особливості розвитку групи нових індустріальних країн першої та другої хвилі
Тема 11. Світове господарство та основні напрями економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)	1. Глобалізація як основна тенденція розвитку світової економіки. 2. Інформаційно-технологічна революція: зміст, особливості протікання та значення. 3. Неокласична та неоінституціональна економічні доктрини	1. Роль та значення окремих країн і регіонів у світовій економіці. 2. Які причини кризи економічної теорії марксизму?
Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	1. Політика «воєнного комунізму» і НЕП в Україні. 2. Господарча реформа 1965 року: суть і наслідки. 3. Основні напрями розвитку господарства України в другій половині 70-80 рр. ХХ ст. 4. Загальна характеристика радянської економічної думки та етапи її розвитку.	1. Які риси господарської моделі НЕП як варіанту змішаної економіки? 2. Чому економічні реформи 50- 60-х рр. в СРСР були необхідними, але неефективними?

### 8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
	Не передбачено планом	-	-

### 9. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
	Не передбачено планом	-	-

### 10. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Предмет і метод історії економіки та економічної думки	-	-
2	Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	2	-
3	Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій	2	-
4	Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя	2	-
5	Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації	2	-
6	Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.)	2	-
7	Ринкове господарство країн в період монополістичної	2	-

	конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)		
8	Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (XIX – початок XX ст.)	2	1
9	Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	2	1
10	Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)	2	1
11	Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.)	2	1
12	Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	-	-
<b>Усього годин</b>		<b>20</b>	<b>4</b>

### 11. Завдання для самостійної роботи

Назва теми	Зміст самостійної роботи здобувач вищої освіти	Форми контролю СРС
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
<b>Змістовий модуль 1. Становлення ринкової економіки та ринкової економічної теорії</b>		
<i>Тема 1.</i> Предмет і метод ІЕЕД	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння методологічних підходів та критеріїв до періодизації ІЕЕД; розуміння актуальності і ролі ІЕЕД у підготовці сучасних фахівців	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)
<i>Тема 2.</i> Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; виявлення особливостей основних етапів еволюції первісного суспільства; розуміння причин розпаду первісної доби	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)
<i>Тема 3.</i> Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння основних закономірностей розвитку господарства і економічної думки в період рабовласництва	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)
<i>Тема 4.</i> Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період Середньовіччя	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; закріплення знань щодо основних закономірностей розвитку господарства та економічної думки епохи феодалізму	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)
<i>Тема 5.</i> Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської Цивілізації	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей формування передумов ринкової економіки в країнах Західної Європи	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.)	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку ринкового господарства в період становлення національних держав; виявлення характерних рис етапів розвитку класичної школи політичної економії	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)
<b>Змістовий модуль 2. Розвиток ринкової економіки та економічної думки у XIX – на початку XXI ст.</b>		
Тема 7. Ринкове господарство країн в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку ринкового господарства в період монополістичної конкуренції та західноєвропейської економічної думки у другій половині XIX – на початку XX ст.	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь). Написання ІНДЗ
Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (XIX ст. – початок XX ст.)	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; закріплення знань щодо розвитку ринкового господарства та основних напрямків економічної думки в Україні у XIX – початку XX ст.	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь). Написання ІНДЗ
Тема 9. Господарство та економічна думка в період державномонополістичного розвитку суспільств Європейської Цивілізації (перша половина XX ст.)	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей господарства та економічної думки в період державного монополістичного розвитку країн Західної Європи та США	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь). Написання ІНДЗ
Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку національних економік країн Західної Європи та США в системі світового господарства під впливом третьої НТР	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь). Написання ІНДЗ
Тема 11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX -початок XXI ст.)	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку світового господарства та основних напрямків економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь). Написання ІНДЗ
Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей економічного розвитку України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці. виконання ІНДЗ	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь). Написання ІНДЗ

## 12. Індивідуальні завдання

### ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

1. Поясніть, що розумів Арістотель під «економікою» і «хремастиком»?
2. Які два види «справедливих цін» обґрунтував Ф. Аквінський?
3. Політика протекціонізму у сучасній економіці.

4. Поясніть зміст наступного положення фізіократів: «Промисловість і торгівля існують тільки завдяки сільському господарству. Сільське господарство постачає сировину для промисловості і товари для торгівлі і оплачує як ту, так і іншу».

5. Що розуміється під «догмою Сміта»?

6. В яких економічних питаннях Д.Рікардо не погоджувався з А.Смітом?

7. Чи правильними були розрахунки Т.Мальтуса? Наведіть докази як на користь, так і проти його теорії народонаселення.

8. Розкрийте сутність «закона Сея».

9. Чому С.Сісмонді пропонував обмежити розвиток капіталізму?

10. В чому полягала ідея «народного банку» П.Ж.Прудона?

11. Що означає термін «утопія»?

12. Чи відповідають методи впровадження утопічних теорій їхній меті досягнення загальної справедливості та рівності?

13. Розкрийте сутність теорії «перетворених форм» К.Маркса.

14. Що таке «селянський соціалізм»?

15. Чим українське народництво відрізнялось від російського?

16. Як М.Туган-Барановський розумів взаємозв'язок цін та грошей в обігу?

17. Ідеї якої економічної школи були розвинуті представниками історичної школи?

18. Як економічний закон розумівся в «старій» та «молодій» історичній школі?

19. Сформулюйте закон спадної граничної корисності і спадної граничної продуктивності.

20. З поглядами якого економіста середньовіччя схожа психологічна теорія процента Е.Бем-Баверка?

21. Хто до Л.Вальраса розробляв теорію економічної рівноваги?

22. В чому полягає динамічний характер економічної теорії Й.Шумпетера?

23. Назвіть відмінності неоінституціоналізму від інституціоналізму.

24. Наведіть приклад неоінституціонального підходу до якогось суспільного явища.

25. Економічні та політичні рекомендації Дж.Кейнса мають короткостроковий чи довгостроковий характер?

26. Чи бажана інфляція в економічній теорії Дж.Кейнса?

27. В кейнсіанській теорії гроші відіграють активну чи пасивну роль?

28. В чому схожість поглядів представників посткейнсіанства і марксизму?

29. Чим «спонтанний» порядок Ф.Хайека відрізняється від «конкурентного» порядку В.Ойкена?

30. Назвіть відмінності неокласичних теорій економічного зростання від неокейнсіанських.

31. В монетаристській теорії гроші відіграють активну чи пасивну роль? Чи можуть гроші впливати на реальні змінні?

32. Ваші особисті враження від «Економікса» П.Самуельсона.

33. Які особливості розвитку сучасного суспільства зумовили виникнення теорій технологічного детермінізму?

34. Економічні теорії добробуту мають колективістський чи індивідуалістичний характер?

35. Радянська економічна думка: ідеалізм чи матеріалізм?

36. Які особливості побудови селянського господарства в Радянському Союзі називає О.Чаянов?

### **ПРОАНАЛІЗУЙТЕ ТА ПРОКОМЕНТУЙТЕ НИЖЧЕНАВЕДЕНІ ВИСЛОВИ З ПОЗИЦІЇ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ І ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРАКТИКИ.**

1. «Гроші – це велике колесо обігу» (А.Сміт).

2. «незручність виникає не тому, що виробляється занадто багато, а тому, що виробляють не те, що потрібно». (Ж.Б.Сей)

3. «Підвищення вартості праці неможливе без відповідного зменшення прибутку» (Д.Рікардо).

4. Населення незмінно зростає там, де зростає виробництво засобів до існування, поки цей процес не наштовхнеться на могутні й очевидні перешкоди. (Т.Мальтус).

5. «Для створення цінності необхідно щоб з корисністю поєдналася рідкість не абсолютна, а тільки відносна» (Є.Бем-Баверк)

6. «Проста людина застосовує вчення по граничну корисність на практиці набагато краще, ніж формувала це вчення політична економія». (Є.Бем-Баверк)

7. «Нерівномірність багатства.. – серйозний деф кут у нашому економічному улаштуванні» (А.Маршалл)

8. «Кожне збільшення капіталу і праці, вкладених в опрацювання землі, породжує в загально пропорційно менше збільшення кількості одержаного продукту, якщо тільки зазначене збільшення не збіглося в часі з удосконаленням агротехніки». (А.Маршалл).

9. «Виробництво – має співвідноситись із суспільним доходом, і ті, хто заохочує до безмежного виробництва, не турбуючись про те, щоб визначити цей дохід, штовхають націю до загибелі, сподіваючись відкрити їй шлях до багатства» (С.Сімонді).

10. «Народи можуть банкрутувати і від того, що витрачають дуже багато, і від того, що витрачають дуже мало». (С.Сімонді).

11. «Золотий вік людства не позаду нас, а попереду» (К.А.Сен-Сімон)

12. «Промисловий клас повинен зайняти лідируюче становище тому що він найважливіший, тому, що він може обходитися без усіх інших класів, але ніякий інший клас не може обходитися без нього, тому що він існує своїми власними силами і своєю власною працею» (К.А.Сен-Сімон)

13. «Одного економічного ідеалу не можу бути для народів, так само сукня не шиється за однією міркою». (В.Рошер).

14. Жоден закон, одна політична установа, жодна форма правління не можуть бути однаково застосовані до всіх народів і на всіх ступенях розвитку. (.Гільдебрант).

15. Моральні норми і традиції, а не інтелект і розважливий розум дозволи людям піднятися над рівнем дикунів. (Т.Веблен)

16. Життєвий рівень має природу звички. Він є буденним мірилом і визначає звичний порядок реагування на визначені стимули. (Т.Веблен).

#### **ТЕМИ РЕФЕРАТІВ:**

1. Торгівля стародавнього світу.
2. Причини кризи античної системи господарювання.
3. Економічні проблеми в працях вчених античного світу.
4. Торгові гільдії
5. Економічна роль феодального міста
6. Економічні погляди Ф.Аквінського
7. Наслідки великих географічних відкриттів.
8. Фінанси, банки і капіталізм.
9. Торгова політика меркантилізму
10. Економічне значення буржуазних революцій
11. Джерела, методи та результати первісного нагромадження капіталу.
12. Теорія вартості А.Сміта
13. Теорія абсолютних переваг Д.Рікардо
14. Специфічність поглядів школи фізіократів
15. Промисловий переворот (Англія, Франція, Німеччина, США)
16. Теорія трьох факторів виробництва Сея
17. С. Сімонді – представник дрібнобуржуазної течії
18. Оригінальність теорії вартості Прудона
19. Теорія криз Т. Мальтуса
20. Методи встановлення і підтримання «справедливого» устрою суспільства Ш.Фур'є
21. Практична діяльність Р.Оуена
22. Концепція вартості К.Маркса
23. Розвиток В.І.Леніним марксистської політичної економії



24. Столипінська аграрна реформа.
25. Українська економіка кінця ХІХ сторіччя
26. Роль іноземного капіталу в розвитку промисловості України (ХІХ ст.)
27. Економічні погляди М.І.Туган-Барановського
28. Соціально-економічні ідеї народництва, його особливості в Україні.
29. «Прусський» та «американський» шляхи розвитку капіталізму в сільському господарстві.
30. Ідея «економічного виховання нації» в працях Ф.Ліста.
31. Спільні та відмінні риси «старої» та «молодої» історичної школи
32. Психологічна теорія відсотку Е.Бем-Баверку
33. Недоліки теорії економічної рівноваги Л.Вальраса
34. Теорія інноваційного розвитку економіки Й.Шумпетера
35. Особливості методології маржиналізму
36. Причини виникнення неокласичного синтезу
37. Соціально-психологічний інституціоналізм Т.Веблена.
38. Соціально-правовий інституціоналізм Дж.Р.Коммонса.
39. Кон'юнктурно-статистичний інституціоналізм У.Мітчелла.
40. Д. Гелбрейта. Теорія трансакційних витрат.
41. Економічна теорія прав власності Р.Коуз (США)
42. «Основний психологічний закон» Дж.М.Кейнса
43. Теорія мультиплікатора.
44. Основні важелі державного впливу на економіку за Дж.М.Кейнсом.
45. Американський варіант кейнсіанства. А.Хансен, С.Харріс. Принцип акселератора.
46. Теорії «економічної динаміки» Р.Харрода (Англія) та «економічного зростання» Є.Домара (США).
47. Проблеми зростання і розподілу в посткейнсіанських теоріях (Дж.Робінсон, Т.Сраффа, Н.Калдор).
48. Вплив другої світової війни на економіку провідних країн. План Маршалла.
49. Економічне відродження ФРН (реформи Л.Ерхарда).
50. Теорії монополії та конкуренції (Дж.Робінсон, Е.Чемберлін, Й.Шумпетер).
51. Вчення про виробничу функцію. Функція Кобба-Дугласа.
52. Лондонська школа неолібералізму (Ф.Хайєк).
53. Фрайбурзька школа ордолібералізму. Теорія порядків.
54. В.Ойкен і його концепція «ідеальних типів господарських систем».
55. Теорії «соціального ринкового господарства» та «сформованого суспільства».
56. Монетарна модель циклу М. Фрідмена.
57. Ідеї «економіки пропозиції» (А.Лаффер, К.Мандел).
58. Теорія «раціональних очікувань» (Т.Сарджент, Р.Лукас, С.Фішер).
59. «Нові індустріальні країни», причини їх швидкого економічного піднесення.
60. Динаміка міжнародних економічних відносин і основні риси світового господарства в 90- ті роки ХХ ст.
61. Вплив на світову економіку розпаду СРСР та світової соціалістичної системи господарства.
62. Концепцій технологічного детермінізму.
63. Теорія «стадій економічного зростання» У.Ростоу.
64. «Нове індустріальне суспільство» Д.Гелбрейта.
65. Економічна теорія прав власності Р.Коуз (США).
66. Теорії трансформації капіталізму. «Народний капіталізм». «Коллективний капіталізм» Г.Мінза та А.Берлі.
67. Концепції футурології і глобальне моделювання.
68. Моделі «змішаного економічного ладу»: німецька, французька, скандинавська, лейбористська.
69. Економічна політика більшовиків у 1919-1920рр. (політика «воєнного комунізму»).
70. Нова економічна політика і її значення для відбудови народного господарства.

71. Позитивні і негативні наслідки індустріалізації та колективізації. Голодомор 1933 року.

72. Розвиток кооперації в Україні.

73. Особливості кризи економіки України в 90-х роках ХХ ст.

74. Еволюція кредитної і банківської системи незалежної України.

75. Перспектива використання природно-рекреаційного потенціалу України.

## 12. Питання для підготовки до екзамену

1. Економічні проблеми в працях вчених Древньої Греції та Риму.
2. Економічні погляди Ф.Аквінського.
3. Особливості раннього та пізнього меркантилізму.
4. Основні здобутки У.Петті.
5. П.Буагільбер та його погляди.
6. Фізіократи (Ф.Кене, А.Тюрго) та їх вчення.
7. Економічне вчення А.Сміта.
8. Економічна концепція Д.Рікардо.
9. Теорія трьох факторів виробництва Ж.Б.Сея.
10. Економічна концепція Т.Р.Мальтуса.
11. Теорії національної економіки та протекціонізму Г.Ч.Кері.
12. Економічне вчення С.Сисмонді.
13. Критичний напрям політекономії (П.Ж.Прудон, К.Робертус, Ф.Лассаль).
14. Концепція А.Сен-Сімона.
15. Історична концепція Ж.Фур'є.
16. Практична діяльність Р.Оуена.
17. Структура і основні проблеми «Капіталу» К.Маркса.
18. Розвиток В.І.Леніним марксистської політичної економії.
19. Соціально-економічні ідеї народництва.
20. Економічна концепція М.Драгоманова.
21. Внесок українських вчених у розвиток політичної економії.
22. Економічні погляди Ф.Ліста.
23. Концепції «старої» і «нової» історичної школи.
24. Соціальний напрям у політичній економії (Р.Штаммлер, Р.Штольцман).
25. Загальна характеристика інституціоналізму та основні етапи його розвитку.
26. Соціально-психологічний інституціоналізм Т.Веблена
27. Кон'юнктурно-статистичний інституціоналізм У.Мітчелла. Дж.М.Кларка
28. Неоінституціоналізм.
29. Австрійська школа граничної корисності.
30. Кембріджська школа маржиналізму (А.Маршалл).
31. Американська школа маржиналізму (Д.Б.Кларк).
32. Математична школа в політичній економії. Теорії загальної рівноваги (Л.Вальрас, В.Парето).
33. Теоретична система Дж.М.Кейнса.
34. Американський варіант кейнсіанства (А.Хансен, С.Харріс).
35. Кейнсіанство у Франції та Швеції (Г.Ардан, В.Перру, Г.Мюрдаль).
36. Некейсіанські теорії економічного зростання Р.Харрода Є.Домара.
37. Посткейнсіанство (Дж.Робінсон, Т.Сраффа, Н.Калдор)
38. Лондонська школа неолібералізму (Ф.Хайек).
39. Неолібералізм у Німеччині (В.Ойкен, В.Рьопке, А.Мюллер-Армак, Л.Ерхард).
40. Чиказька школа монетарізму (М. Фрідмен).
41. Неокласичний синтез П.Самуельсона.
42. Економіка пропозиції та теорія раціональних очікувань.
43. Теорії конвергенції.
44. Економічна теорія прав власності Р.Коуз (США).

45. Теорія «стадій економічного зростання» У.Ростоу.
46. «Постіндустріальне суспільство» Д.Белла.
47. «Супер індустріальне суспільство» А.Тоффлера. .
48. Концепції футурології.
49. Характеристика основних етапів господарського розвитку первісного суспільства.
50. Типи стародавніх цивілізацій.
51. Основні риси економічного розвитку рабовласницьких держав Сходу.
52. Господарство Стародавньої Греції.
53. Римський тип рабовласницького господарства.
54. Економічні причини занепаду рабовласницької системи.
55. Господарство скіфів, грецьких і римських колоній Північного Причорномор'я.
56. Форми феодалного землеволодіння. Агрокультура середньовіччя.
57. Середньовічні міста Західної Європи як центри ремесел, торгівлі, кредиту.
58. Земельні відносини та основні категорії залежних селян в Київській Русі.
59. Особливості господарського розвитку українських земель в другій половині XIV-XVст. в складі Польського королівства і Великого князівства Литовського.
60. Ремісництво Київської Русі, його відмінності від західноєвропейського.
61. Внутрішня та зовнішня торгівля Київської Русі. Роль українських земель в торговельних зв'язках Польського королівства і Великого князівства Литовського.
62. Економічні наслідки великих географічних відкриттів.
63. Історія первісного нагромадження капіталу, його джерела, методи та результати.
64. Особливості мануфактурного періоду розвитку промисловості європейських країн і США.
65. Буржуазні революції в Нідерландах, Англії, Франції та війна за незалежність у Північній Америці, їх роль у розвитку капіталізму.
66. Форми землеволодіння на правобережних, західноукраїнських землях та Слобожанщині у XVI-XVIIIст.
67. Господарство Запорозької Січі.
68. Виникнення мануфактур в Україні, їх різновидності. Галузева структура промисловості.
69. Генезис капіталізму в Україні.
70. Суть і наслідки промислового перевороту. Особливості промислового перевороту у Великобританії, Німеччині, США.
71. "Прусський" та "американський" шляхи розвитку капіталізму в сільському господарстві.
72. Монополізація економіки на зламі XIX-XXст.
73. Завершення формування світового ринку.
74. Передумови, основні етапи та наслідки промислового перевороту в Україні.
75. Економічні та соціальні наслідки аграрних реформ 1848 і 1861 рр.
76. Суть і значення столипінської аграрної реформи.
77. Зародження і розвиток кооперативного руху в Україні.
78. Економічні наслідки першої світової війни і їх вплив на повоєнний розвиток США, Англії, Франції, Німеччини.
79. Плани Дауеса та Юнга, їх суть і мета.
80. Світова економічна криза 1929-1933 рр. і шляхи виходу з неї.
81. Мілітаризація економіки Німеччини, Японії, Радянського Союзу напередодні другої світової війни.
82. Соціально-економічна політика в Україні у 1918-1920 рр.
83. Економічне відродження в Україні в 20-х роках XXст. НЕП.
84. Мета і наслідки індустріалізації та колективізації в Україні.
85. Економічні наслідки другої світової війни.
86. Чинники «економічного дива» Німеччини і Японії у 50 - 60-х рр. XXст.
87. Економіка нових індустріальних країн.
88. Економічні і людські втрати України у роки другої світової війни.
89. Основні показники соціально-економічного розвитку України за радянської доби.
90. Економіка незалежної України, проблеми і труднощі її реформування.

91. Роль і місце України у світовому господарстві наприкінці ХХст.

### 13. Методи навчання

#### **Методи навчання на лекціях:**

- вербальний метод (лекція, дискусія тощо);
- методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

#### **Методи навчання на практичних, семінарських заняттях:**

- вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні, семінарські та лабораторні заняття);
- метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо);
- Дослідницький метод
- Пошуковий метод.

### 14. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни *«Історія економіки та економічної думки»* використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді *усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних та групових проєктів, творчих завдань, тощо.*
- для модульного контролю у вигляді *письмової відповіді, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.*
- для підсумкового контролю *проведення екзамену або заліку (усна та/або письмова відповідь, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.).*

### 15. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *модульний контроль* передбачає письмове виконання різних видів контрольних завдань.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену або заліку

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни *«Історія економіки та економічної думки»* є підсумковий контроль – диференційований залік.

### 16. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Рекомендоване оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти:

№	Вид навчальної діяльності здобувачів вищої освіти*	Кількість балів
1.	Реферат, есе	1-5
2.	Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач	1-5
3.	Індивідуальне завдання	1-5
4.	Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
5.	Ділова гра, практичний кейс, тощо.	1-10
6.	Участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо)	1-10
7.	Модульний контроль (для денної форми здобуття освіти)	1-20
8.	Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-40

\*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти оцінюються за такими критеріями:

Бали	Критерії оцінювання
90-100	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання інших галузей знань, вдало наводить приклади.
82-89	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять.
75-81	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
64-74	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, проте відповідь неповна, неглибока, містить неточності, є помилки у формулюванні понять, відчуваються складнощі в застосуванні знань при наведенні прикладів.
60-63	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
35-59	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
1-34	Здобувач вищої освіти не засвоїв програмний матеріал.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		Оцінка для диференційованого заліку, курсової роботи (проекту), практики	Оцінка для недиференційованого заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

### 17. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

#### Приклад для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота												Підсумковий контроль	Сума	
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								Самостійна робота
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			
2	2	2	2	3	3	2	2	3	3	3	3			
Модульний контроль 1 - 10						Модульний контроль 2 - 10						10	40	100

#### Приклад для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50	10	40	100

### 18. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

### 19. Рекомендована література

#### Основна

1. Богиня Д.П. Історія економіки та економічної думки: навчальний посібник / Д.П. Богиня, Н.М. Краус, О.В. Манжура. Хмельницький: ХНУ, 2010. 428 с.
2. Економічна історія: навчальний посібник / Т.В. Ус, Т.Є. Калашник, І.Ф. Лісна та ін. Х.: Вид. ХНЕУ, 2012. 244 с.
3. Економічна історія України: історико-економічні дослідження: в 2 томах / В.М. Литвин. К., 2011. Том 1. 695 с.; Том 2. 607 с.
4. История экономики и экономической мысли: учебное пособие / под ред. В.М. Филатова. Х.: Издательство ИНЖЕК, 2011. 305 с.
5. Історія економіки та економічної думки: курс лекцій / Л.В. Лощина, В.Г. Подлесна, І.В. Ткаченко. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 207 с.
6. Історія економіки та економічної думки: навчальний посібник / Г.М. Грігорян, О.О. Губарєв, Т.Є. Калашник та ін. Х.: Вид. ХНЕУ, 2010. 314 с.
7. Історія економіки та економічної думки. // Конспект лекцій. / Укладачі: Пікулик О.І., к.е.н., доцент Зеленко В.А., к.е.н., доцент Шпарик Х.В., к.е.н. Львів, 2018. 121 с.
8. Історія економіки та економічної думки: ХХ – початок ХХІ ст.: навчальний посібник / В.В.Козюк, Л.А.Родіонова, Т. І. Вергелес та ін. К.: Знання, 2011. 582 с.
9. Історія економіки та економічної думки: від ранніх цивілізацій до початку ХХ ст.: навчальний посібник / В.В. Козюк, Л.А. Родіонова, В.В. Кириленко та ін. К.: Знання, 2011. 566 с.
10. Історія економічних вчень: навчальний посібник / В.В.Кириленко,

- О.М.Стрішенець, М. М.Фаріон та ін. Тернопіль: Економічна думка, 2008. – 525 с.
11. Історія України з найдавніших часів до початку ХХ ст.: навчальний посібник / Г.Д. Гончарук. К.: Центр учбової літератури, 2009. 528 с.
12. Ковальчук В. М. Історія економіки та економічної думки: навчальний посібник / В. М. Ковальчук, М. В. Лазарович, М. І. Сарай. К.: Знання, 2008. 647 с.
13. Козлова А. І. Економічна історія: навчальний посібник / А.І.Козлова. – К.: Персонал, 2009. 342 с.
14. Колядич О. І. Print ISSN 2307-6968 Вчені записки Університету «КРОК» №3 (51), 2018. УДК 330.88. Історико-економічний сегмент сучасної парадигми економічної науки
15. Лановик Б. Д. Економічна історія України і світу: підручник / Б.Д. Лановик, З.М. Матисякевич, Р. М. Матейко. К.: Вікар, 2002. 477 с.
16. Леоненко П. М. Історія економічних учень: підручник / П.М. Леоненко, П.І. Юхименко. К.: Знання, 2008. 639 с.
17. Овечкіна О. А. Історія економіки та економічної думки: навчальний посібник / О.А.Овечкіна, І. М.Бугайова, К.В. Іванова. Луганськ, 2009. 344 с.
18. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с. DOI 10.5281/zenodo.2600825
19. Юхименко П.І. Історія економіки та економічної думки: підручник / П.І.Юхименко, П. М.Леоненко. К.: Знання, 2011. 646 с.

#### Додаткова

20. Аристотель. Сочинения: в 4-х томах / Аристотель. – М.: Прогресс, 1985. – 830 с.
21. Беренда С.В. Еволюція економічної інтеграції в країнах Європи : монографія / С.В.Беренда. – Х. : ХНУ ім. В. Каразіна, 2010. – 167 с.
22. Бойко А.Р. Історія України : навчальний посібник / А.Р.Бойко. – К. : АкадемВидав, 2010. – 687 с.
23. Воробйова Л. Ю. Формування наукових шкіл. Українська школа фізичної економії / Л. Ю.Воробйова // Економіка України. – 2008. – № 4. – С. 66–67.
24. Геец В.М. Проблемность структурных трансформаций экономики стран с развивающимися рынками / В. М.Геец // Економіка та прогнозування. – 2009. – № 1. – С. 54–69.
25. Годзина Г.С. Экономическая история : учебник / Г.С.Годзина, Г. П.Воцанова. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 254 с.
26. Гарарук Л. В. Біржова торгівля України в період нової економічної політики (1921 – 1929 рр.) : монографія / Л.В.Гарарук, Г. Г. Коцур. – Чернівці : Книги-XXI, 2007. – 198 с.
27. Горкіна Л.П. ХХ століття в історії української економічної думки: коротка ретроспектива : монографія / Л.П.Горкіна, М.Г. Чумаченко, О.О.Шубін. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2011. – 141 с.
28. Дерев'янкін Т. І. Післяжовтневі експерименти над вітчизняним ринковим господарством (1918 – 1928 рр.) / Т. І. Дерев'янкін // Економіка України. – 2008. – № 12. – С. 64–80.
29. Дерев'янкін Т.І. Відродження і спроби перебудови радянської економіки у післявоєнний період (1946 – 1991 рр.) / Т. І. Дерев'янкін // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 7. – С. 3-14.
30. Дерев'янкін Т.И. Деформации отечественного рыночного хозяйства в период войн и революций (1914-1921 гг.) / Т. И. Дерев'янкін // Актуальні проблеми економіки. 2008. № 6. С. 34-50.
31. Єдина Європа: перспективи розвитку: монографія / А.Авдющенко, А.Бардась. Дніпропетровськ: НГУ, 2010. 253 с.
32. Єфименко Г.Р. Взаємовідносини Кремля та Радянської України: економічний аспект / Г. Р. Єфименко. – К.: Інститут історії, 2008. – 230 с.
33. Задоя А.А. Взаимодействие рыночных и нерыночных аспектов в экономических реформах конца 1940-х – середины 1960-х гг. / А. А. Задоя, С. В. Кузьминов // Академічний огляд. Економіка та підприємництво. – 2010. – № 1. – С. 5-10.

34. Злупко С. М. Економічна історія України / С.М.Злупко. К.: Знання, 2006. 367 с.
35. Історія економічних учень: підручник: у 2 частинах / за ред. В.Д.Базилевича. К.: Знання, 2006. Частина 1. – 582 с.
36. Клинова-Дацюк Г.М. Україна та інтеграційні процеси в сучасній Європі: навчальний посібник / Г.М. Клинова-Дацюк. Рівне: НУВГ, 2012. 189 с.
37. Ковальчук В. Меркантилісти, або перші паростки економічної науки // В. Ковальчук // Вісник ТНЕУ. Економічні науки. 2011. № 1. С. 61-63.
38. Комар Н.Ю. Напрямки надання міжнародної фінансової та технічної допомоги в рамках плану Маршалла / Н.Ю. Комар // Вісник ТНЕУ. Економічні науки. 2012. № 1. С. 172-181.
39. Коропецький І.С. Українські економісти ХІХ століття та західна наука / І.С.Коропецький. – К. : Либідь, 1993. – 192 с.
40. Кривуц Ю.Н. Первые критики идеологии меркантилизма и пионеры доктрины свободной торговли в Англии / Ю.Н.Кривуц // Вісник Міжнародного Слов'янського університету. – 2011. – Том ХІV. – № 2. – С. 30–35.
41. Кейнс Дж.М. Избранные произведения / Дж.М.Кейнс. – М., 1993.
42. Классики экономической мысли: коллекция важнейших работ выдающихся экономистов ХVІ – ХХ вв. – М. : Директмедиа Паблишинг, 2008. – 1074 с.
43. Колесніченко І.М. Сучасні економічні теорії : конспект лекцій / І. М. Колесніченко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 163 с.
44. Ключкин П.Р. Творческая мысль Ф. Кэнэ в 1736 – 1756 годах в связи с метафизикой "очевидности" и политико-экономической традицией / П.Р.Ключкин // Вопросы экономики. – 2008. – № 12. – С. 84–98.
45. Коммонс Дж. Правовые основы капитализма / Дж.Коммонс. – М.: Высшая школа экономики РФ, 2011. – 414 с.
46. Коуз Р. Природа фирмы : истоки / Р.Коуз. – М. : Дело, 2001. – 123 с.
47. Лебедев Э.А. Конфуцианское учение, его место и роль в построении гармоничного общества / Э.А.Лебедев, А.М.Черных // Горизонты образования. 2010. № 1 (29). С. 109-114.
48. Лортикян Э. Л. История экономики и экономической мысли Украины. Эволюция рыночной экономики / Э. Л.Лортикян. – Харьков: Консум, 2004. – 360 с.
49. Лортикян Э.Л. Украинские экономисты первой трети ХХ столетия: очерки истории экономической науки и экономического образования / Э.Л. Лортикян. – Х.: Издательство «Харьков», 1995. – 194с.
50. Несененко П.Г. Економічна система А.-Ж. Тюрго як початок становлення наукового стану економічної думки / П. Г. Несененко, О.А. Артеменко // Економічна теорія. – 2010. – № 4. – С. 85-92.
51. Несторенко О.П. Карл Менгер: ученый-теоретик, наставник, фундатор австрийской традиции / О. П. Несторенко // Економічна теорія. – 2012. – № 2. – С. 72-84.
52. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Д.Норт. – М.: Начала, 1997. – 188 с.
53. Нуреев Р. М. Исторические судьбы учения Карла Маркса / Р.М.Нуреев // Вопросы экономики. – 2007. – № 9. – С. 87-103.
54. Осадчая И.О. Эволюция кейнсианства в условиях «консервативного сдвига» / И.О.Осадчая // Мировая экономика и международные отношения. – 1990. – № 9.
55. Ойкен В. Основные принципы экономической политики / В. Ойкен. – М.: Прогресс, 1995. – 494 с.
56. Олейник А.Н. Институциональная экономика: учебное пособие / А.Н.Олейник. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 416 с.
57. Певтиев В.И. Современный взгляд на политэкономия ХІХ века / В.И.Певтиев // Вестник Ивановского государственного университета. – 2008. – № 4. – С. 6-16.
58. Попов О.Є. Генезис та еволюція концепції прав власності в контексті розвитку сучасної інституціональної теорії / О.Є.Попов // БизнесИнформ. – 2013. – № 3. – С. 6-11.
59. Прудон П.Ж. Что такое собственность или Исследование о принципе права и власти / П.Ж. Прудон. – М. : Республика, 1998. – 407 с.



60. Рабиа А. Абдуллах. Учение М.И.Туган-Баранвсокого и его значение для преодоления мирового экономического кризиса в Украине / Рабиа А.Абдуллах // БизнесИнформ. – 2012. – № 2. – С. 29–31.

61. Ріппа М.Б. Еволюція пенсійного забезпечення Німеччини від Бісмарка до Рістера / М.Б. Ріппа, Т.В.Тучак // Фінанси, облік і аудит. – 2009. – № 14. – С. 161–171.

## 20. Інформаційні ресурси

62. Законодавчі та нормативні акти України. – Режим доступу : [www.uazakon.com](http://www.uazakon.com).

63. Офіційний сайт Харківської обласної державної адміністрації. – Режим доступу : [www.kharkivoda.gov.ua](http://www.kharkivoda.gov.ua).

64. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. – Режим доступу : [www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua).

65. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу : [www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).

66. Хлібова Л.В. Промисловий переворот та особливості становлення індустріального суспільства в Україні / Л.В. Хлібова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.rusnauka.com/13.DNI\\_2007/Istoria /21080.doc.htm](http://www.rusnauka.com/13.DNI_2007/Istoria /21080.doc.htm).

67. Законодавчі та нормативні акти України. – Режим доступу : [www.uazakon.com](http://www.uazakon.com).

68. Офіційний сайт Харківської обласної державної адміністрації. – Режим доступу : [www.kharkivoda.gov.ua](http://www.kharkivoda.gov.ua).

69. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. – Режим доступу : [www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua).

70. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу : [www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).

71. Хлібова Л.В. Промисловий переворот та особливості становлення індустріального суспільства в Україні / Л. В. Хлібова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.rusnauka.com/13.DNI\\_2007/Istoria /21080.doc.htm](http://www.rusnauka.com/13.DNI_2007/Istoria /21080.doc.htm).

### Електронні каталоги інформаційних ресурсів:

- ◆ Національна бібліотека України імені Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>;
- ◆ Наукова бібліотека НаУКМА – <http://www.library.ukma.kiev.ua/>;
- ◆ Національна парламентська бібліотека України – <http://nlu.kiev.ua/>;
- ◆ Научная библиотека МГУ им. М.В.Ломоносова – <http://www.nbmgu.ru/>